

Szkoła Podstawowa nr 1
im. Stanisława Staszica
w Piastowie

INNOWACJA PEDAGOGICZNA

„OD BŁĘDU DO ŚWIADOMEGO PISANIA. TRZYLETNI PROGRAM ROZWIJANIA KOMPETENCJI INTERPUNKCYJNYCH UCZNIÓW KLAS VI–VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ”

REALIZOWANA W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 1

IM. STANISŁAWA STASZICA W PIASTOWIE

W KLASACH IV - VIII

INNOWACJA PEDAGOGICZNA

TYTUŁ: „Od błędu do świadomego pisania. Trzyletni program rozwijania kompetencji interpunkcyjnych uczniów klas VI–VIII szkoły podstawowej”

AUTOR INNOWACJI: Iwona Skiba

MIEJSCE REALIZACJI: Szkoła Podstawowa nr 1 im. Stanisława Staszica w Piastowie

TERMIN REALIZACJI: 1 września 2025 r. – 30 czerwca 2028. r.

ADRESACI: Uczniowie klas VI–VIII szkoły podstawowej.

RODZAJ INNOWACJI: Metodyczno-programowa.

SPIS TREŚCI

1. Podstawa prawna	4
2. Wstęp	5
3. Uzasadnienie potrzeby wdrożenia innowacji	7
4. Charakterystyka innowacji	8
5. Cele innowacji.....	9
6. Powiązanie z podstawą programową.....	10
7. Charakter pracy dydaktycznej (założenia metodyczne) Innowacja opiera się na trzech filarach: ...	10
8. Autorski model ISPRA	11
9. TRZYLETNI HARMONOGRAM REALIZACJI	12
KLASA VI – „Widzę i stosuję”	12
KLASA VII – „Rozumiem, dlaczego”	13
KLASA VIII – „Stosuję świadomie”	14
10. KONSPEKT LEKCJI WPROWADZAJĄCEJ W KLASIE VI – załącznik 1 do innowacji	15
11. PRZYKŁADY ĆWICZEŃ/ ZARYS.....	15
KLASA VI.....	15
KLASA VII.....	16
KLASA VIII.....	17
12. PRZYKŁADY KONKRETNYCH ĆWICZEŃ DO WYKORZYSTANIA NA KAŻDYM ETAPIE PO DODADNIU ANALIZY ISPRA	19
13. PRZYKŁADOWE KARTY PRACY – MODEL ISPRA	25
KLASA VI.....	25
KLASA VII.....	25
KLASA VIII.....	26
14. OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE W INNOWACJI.....	27
15. BANK BŁĘDÓW UCZNIA	28
16. PORTFOLIO INTERPUNKCYJNE UCZNIA	29
17. EWALUACJA INNOWACJI	30
18. WARUNKI REALIZACJI	31
19. ZAKOŃCZENIE INNOWACJI (FORMALNE)	31
20. BIBLIOGRAFIA	32
Załącznik 1 Konspekt lekcji w klasie VI	33

1. Podstawa prawna

Innowacja pedagogiczna została opracowana zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego, w szczególności:

- ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe;
- rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (z późniejszymi zmianami);
- statutem szkoły;
- Programem Wychowawczo-Profilaktycznym szkoły.

Innowacja realizuje wymagania podstawy programowej języka polskiego dla klas IV–VIII, zwłaszcza w zakresie rozwijania sprawności językowej, tworzenia wypowiedzi, poprawności językowej i ortograficzno-interpunkcyjnej oraz świadomego uczestnictwa w procesie komunikacji.

2. Wstęp

Interpunkcja jest jednym z podstawowych elementów poprawności językowej, a jednocześnie jednym z najtrudniejszych obszarów nauczania języka polskiego. Choć uczniowie od najmłodszych lat spotykają się z różnymi znakami interpunkcyjnymi, bardzo często traktują je jako element drugoplanowy, stosowany intuicyjnie lub przypadkowo.

Analiza prac pisemnych uczniów pokazuje, że wiele błędów interpunkcyjnych powtarza się przez kolejne lata nauki. Trudności dotyczą zarówno prostych zdań, jak i dłuższych wypowiedzi pisemnych. Uczniowie często nie potrafią wyjaśnić, dlaczego w określonym miejscu należy postawić przecinek, dwukropek czy myślnik. Zdarza się również, że znają regułę, jednak nie potrafią zastosować jej podczas samodzielnego redagowania tekstu.

Jednocześnie współczesna dydaktyka coraz wyraźniej wskazuje, że skuteczne uczenie się nie polega wyłącznie na zapamiętywaniu zasad. Kluczowe znaczenie ma rozwijanie umiejętności analizowania własnych błędów, wyciągania z nich wniosków oraz świadomego planowania dalszej nauki. Błąd przestaje być oznaką niepowodzenia, a staje się ważną informacją o tym, czego uczeń już się nauczył i nad czym powinien jeszcze pracować.

Proponowana innowacja zakłada połączenie systematycznej nauki interpunkcji z rozwijaniem kompetencji uczenia się. Jej głównym założeniem jest odejście od traktowania błędu jako podstawy oceny ucznia na rzecz wykorzystania go jako narzędzia wspierającego rozwój. Uczniowie uczą się nie tylko poprawnie stosować znaki interpunkcyjne, ale przede wszystkim rozumieć przyczyny popełnianych błędów, analizować je, samodzielnie poprawiać oraz świadomie zapobiegać ich powstawaniu w przyszłości.

Realizacja programu została zaplanowana na trzy lata. Treści dobrano zgodnie z możliwościami rozwojowymi uczniów oraz wymaganiami podstawy programowej. Zakłada się stopniowe przechodzenie od prostych sytuacji komunikacyjnych i krótkich form wypowiedzi do świadomego redagowania złożonych tekstów argumentacyjnych i literackich.

Współczesne badania z zakresu neurodydaktyki wskazują, że skuteczne uczenie się nie polega na biernym zapamiętywaniu reguł, lecz na aktywnym przetwarzaniu informacji, szczególnie w sytuacjach wymagających analizy błędu, korekty i ponownego działania.

Mózg uczy się poprzez tworzenie i wzmacnianie połączeń neuronalnych, które powstają wtedy, gdy uczeń angażuje się poznawczo, popełnia błąd, a następnie go rozpoznaje i koryguje. W tym ujęciu błąd nie jest zakłóceniem procesu uczenia się, lecz jego naturalnym i koniecznym elementem.

Jak podkreśla Manfred Spitzer, uczenie się wymaga aktywności poznawczej oraz sprzężenia zwrotnego. Informacja o błędzie pełni funkcję sygnału, który uruchamia proces korekty i utrwalania wiedzy. Bez tego sygnału uczenie się pozostaje powierzchowne i nietrwałe.

Podobne wnioski formułuje Marzena Żylińska, wskazując, że edukacja oparta na neurodydaktyce powinna tworzyć warunki do samodzielnego odkrywania, eksperymentowania oraz bezpiecznego popełniania błędów. W takim modelu uczeń nie unika błędów, lecz uczy się je analizować i wykorzystywać jako źródło informacji o własnym sposobie myślenia.

W świetle tych założeń praca z błędem interpunkcyjnym nie jest jedynie ćwiczeniem językowym, ale procesem wspierającym głębokie uczenie się. Analiza własnych błędów, ich poprawa oraz ponowne zastosowanie zasad prowadzą do trwałego utrwalenia kompetencji językowych.

Niniejsza innowacja wykorzystuje te założenia w sposób świadomy i systemowy. Uczeń nie tylko otrzymuje poprawną odpowiedź, ale przechodzi pełny proces poznawczy: od zauważenia błędu, przez jego analizę, aż po świadome zastosowanie reguły w nowym kontekście. Dzięki temu interpunkcja staje się nie celem samym w sobie, lecz narzędziem rozwijania kompetencji uczenia się.

3. Uzasadnienie potrzeby wdrożenia innowacji

Potrzeba opracowania i wdrożenia niniejszej innowacji wynika z wieloletnich obserwacji pracy dydaktycznej oraz analizy osiągnięć uczniów w zakresie poprawności językowej.

Jednym z najczęściej pojawiających się problemów podczas sprawdzania prac pisemnych są błędy interpunkcyjne. Występują one zarówno w prostych ćwiczeniach gramatycznych, jak i w dłuższych formach wypowiedzi, takich jak opowiadania, charakterystyki czy rozprawki. Analiza prac uczniów wskazuje, że wiele błędów ma charakter powtarzalny. Oznacza to, że samo wskazanie miejsca popełnienia błędu oraz podanie poprawnej odpowiedzi nie prowadzi do trwałego opanowania umiejętności.

Przyczyn trudności należy upatrywać w kilku obszarach. Po pierwsze, uczniowie często zapamiętują pojedyncze reguły, nie rozumiejąc ich funkcji w organizacji tekstu. Po drugie, nauka interpunkcji bywa rozproszona – poszczególne zagadnienia pojawiają się przy okazji omawiania kolejnych działów, bez możliwości systematycznego utrwalania. Po trzecie, poprawianie błędów najczęściej kończy się na wskazaniu nieprawidłowości, bez pogłębionej refleksji nad jej przyczyną.

Niniejsza innowacja odpowiada także na potrzeby wynikające z obserwacji egzaminów ósmoklasisty. Pomimo że interpunkcja nie zawsze jest oceniana jako odrębna umiejętność, wpływa na jakość wszystkich dłuższych wypowiedzi pisemnych. Świadome stosowanie znaków interpunkcyjnych poprawia czytelność tekstu, ułatwia formułowanie argumentów oraz zwiększa poprawność językową wypowiedzi.

Innowacja wpisuje się także w założenia oceniania kształtującego. Zakłada tworzenie atmosfery bezpieczeństwa, w której błąd nie jest powodem do wstydu, lecz naturalnym elementem procesu uczenia się. Dzięki temu uczniowie stopniowo oswajają się z popełnianiem pomyłek, chętniej podejmują próby samodzielnego rozwiązywania problemów oraz rozwijają odwagę intelektualną.

Realizacja programu ma zatem służyć nie tylko poprawie kompetencji interpunkcyjnych, ale również kształtowaniu postawy refleksyjnego, świadomego i odpowiedzialnego ucznia.

4. Charakterystyka innowacji

Innowacja „Od błędu do świadomego pisania” jest trzyletnim programem dydaktycznym realizowanym podczas obowiązkowych zajęć języka polskiego w klasach VI–VIII szkoły podstawowej.

Jej istotą jest systematyczne rozwijanie umiejętności poprawnego stosowania interpunkcji poprzez analizę autentycznych błędów uczniowskich oraz budowanie świadomości językowej. Punktem wyjścia każdej aktywności staje się nie sama reguła, lecz problem językowy zauważony w praktyce pisarskiej uczniów.

Program zakłada spiralny układ treści – uczniowie wielokrotnie wracają do poznanych wcześniej zagadnień, za każdym razem poszerzając zakres wiedzy i doskonaląc umiejętności. Nauka przebiega od prostych zdań i krótkich form użytkowych w klasie VI, przez świadome wykorzystywanie wiedzy składniowej w klasie VII, aż po samodzielne redagowanie rozbudowanych tekstów argumentacyjnych i twórczych w klasie VIII.

Autorskim rozwiązaniem zastosowanym w innowacji jest model pracy z błędem **ISPRA** (Identyfikuję – Szukam przyczyny – Poprawiam – Rozumiem zasadę – Aplikuję), który porządkuje działania ucznia od momentu zauważenia błędu do świadomego zastosowania poznanej zasady w nowej sytuacji językowej.

5. Cele innowacji

Cele ogólne

- rozwijanie świadomego stosowania interpunkcji w wypowiedziach pisemnych,
- kształtowanie umiejętności analizy i poprawy własnych błędów,
- rozwijanie kompetencji uczenia się,
- budowanie refleksyjnej postawy wobec własnej pracy,
- wdrażanie uczniów do samokontroli i autorefleksji językowej,
- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych poprzez poprawność językową.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne w zdaniach i tekstach,
- rozpoznaje i nazywa własne błędy,
- wyjaśnia przyczynę błędu,
- poprawia tekst zgodnie z zasadami języka polskiego,
- stosuje wiedzę interpunkcyjną w różnych formach wypowiedzi,
- korzysta z informacji zwrotnej nauczyciela i kolegów,
- dokonuje samooceny własnej pracy,
- planuje sposoby unikania powtarzających się błędów,
- rozwija nawyk refleksyjnego pisanie.

6. Powiązanie z podstawą programową

Innowacja realizuje wymagania podstawy programowej języka polskiego dla II etapu edukacyjnego (klasy IV–VIII), w szczególności w zakresie:

- kształcenia językowego,
- tworzenia wypowiedzi pisemnych,
- poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej,
- rozwijania umiejętności redagowania tekstów,
- świadomego korzystania z języka jako narzędzia komunikacji.

7. Charakter pracy dydaktycznej (założenia metodyczne)

Innowacja opiera się na trzech filarach:

I Praca na błędzie

Błąd jest punktem wyjścia do analizy i nauki, a nie wyłącznie elementem oceny.

II Spiralność uczenia się

Treści wracają na coraz wyższym poziomie trudności:

klasa VI – rozpoznawanie i stosowanie,

klasa VII – rozumienie zasad,

klasa VIII – świadome planowanie tekstu.

III Neurodydaktyka

Uczenie się zachodzi poprzez:

- aktywne działanie,
- analizę błędów,
- informację zwrotną,
- powtarzanie w różnych kontekstach.

8. Autorski model ISPRA

Model ISPRA stanowi podstawową strukturę pracy ucznia z błędem:

- **I – Identyfikuję** (co jest błędem?)
- **S – Szukam przyczyny** (dlaczego tak się stało?)
- **P – Poprawiam** (jak powinno być?)
- **R – Rozumiem zasadę** (jaką regułę stosuję?)
- **A – Aplikuję** (tworzę nowe poprawne zdanie/tekst)

Model ten wspiera refleksję, samodzielność, trwałość uczenia się oraz rozwój kompetencji językowych.

9. TRZYLETNI HARMONOGRAM REALIZACJI

Innowacja realizowana jest w sposób spiralny – te same zagadnienia wracają na kolejnych etapach edukacyjnych, ale w coraz wyższym stopniu trudności i z większą świadomością językową uczniów.

KLASA VI – „Widzę i stosuję”

Założenie:

Uczeń nie analizuje jeszcze składni, uczy się **intuicyjnego i praktycznego stosowania interpunkcji**.

Zakres treści:

- kropka, znak zapytania, wykrzyknik,
- przecinek w wyliczeniach,
- dwukropek i myślnik w prostych sytuacjach,
- cudzysłów (proste użycia),
- wielokropek,
- skróty: np., itd., itp., m.in., godz., ul., al.,
- zapis dat, adresów,
- interpunkcja w krótkich formach użytkowych.

Typy tekstów:

- zaproszenie,
- ogłoszenie,
- życzenia,
- krótkie wiadomości,
- notatka,
- dialog,
- proste opowiadanie.

Praca z błędem:

- wskazanie błędu,
- poprawa,
- proste pytanie: „Dlaczego tak nie jest?”

Efekt roczny:

Uczeń stosuje podstawowe znaki interpunkcyjne w prostych tekstach użytkowych.

KLASA VII – „Rozumiem, dlaczego”

Założenie:

Pojawia się składnia — uczeń zaczyna **uzasadniać interpunkcję**.

Zakres treści:

- zdania pojedyncze i złożone,
- przecinek w zdaniach złożonych,
- wypowiedzenia wielokrotnie złożone,
- równoważniki zdań,
- opis i opowiadanie,
- podstawy argumentacji.

Typy tekstów:

- opowiadanie,
- charakterystyka,
- opis,
- formy argumentacyjne.

Praca z błędem:

- identyfikacja błędu,
- analiza przyczyny,
- odwołanie do reguły,
- pierwsze elementy ISPRA.

Efekt roczny:

Uczeń potrafi wyjaśnić, dlaczego w danym miejscu stosuje przecinek.

KLASA VIII – „Stosuję świadomie”**Założenie:**

Uczeń sam planuje interpunkcję w tekście.

Zakres treści:

- rozprawka,
- przemówienie,
- artykuł,
- opowiadanie twórcze,
- stylizacja językowa,
- świadome operowanie interpunkcją jako środkiem ekspresji.

Praca z błędem:

- pełne ISPRA,
- autokorekta przed oddaniem pracy,
- refleksja pisemna.

Efekt roczny:

Uczeń świadomie stosuje interpunkcję jako narzędzie budowania sensu tekstu.

10. KONSPEKT LEKCJI WPROWADZAJĄCEJ W KLASIE VI – załącznik 1 do innowacji

11. PRZYKŁADY ĆWICZEŃ/ ZARYS

KLASA VI

Cele:

Uczeń:

- stosuje kropkę i znak zapytania,
- rozpoznaje błędy w prostych zdaniach,
- poprawia zdania według wzoru ISPRA (wersja uproszczona).

Przebieg ćwiczenia A:

1. Wprowadzenie

Nauczyciel pokazuje tekst bez kropek i pyta, np.: „Czy da się to przeczytać bez zatrzymywania się?”, „Czy przekaz jest zrozumiały?”, „Jak to wpływa na sytuację komunikacyjną?”

2. Ćwiczenie

Uczniowie dodają kropki i znaki zapytania.

3. Praca z błędem (mini ISPRA)

- Co jest nie tak?
- Jak poprawić?
- Dlaczego zdanie nie działa?

4. Refleksja

Uczniowie kończą zdanie: „Najważniejsze dziś było...”

Ćwiczenie B:

Uczeń otrzymuje krótki tekst (mogą to być trzy zdania).

Polecenia:

1. Wstaw brakujące przecinki.

2. Przeczytaj tekst na głos.
3. Powiedz, dlaczego właśnie tam postawiłeś przecinek.

Ćwiczenie C – detektyw interpunkcyjny

Nauczyciel przygotowuje kilka zdań.

Uczeń zaznacza:

✓ wszystko poprawnie

lub

X tutaj jest błąd.

Następnie poprawia zdanie.

Ćwiczenie D – zaproszenie/ ogłoszenie/ podziękowania/ gratulacje

Napisz zaproszenie.

Po napisaniu:

- sprawdź interpunkcję.
- zaznacz wszystkie przecinki.

KLASA VII

Cele:

Uczeń:

- rozpoznaje miejsca wymagające przecinka,
- uzasadnia użycie przecinka,
- analizuje własne błędy.

Przebieg ćwiczenia A:

1. Tekst z błędami

Uczniowie poprawiają dialog bez przecinków.

2. Analiza ISPRA

- I: Gdzie jest błąd?

- S: Dlaczego go popełniono?
- P: Poprawiamy
- R: Jaką zasadę widzimy?

3. Wspólne tworzenie zasady

Uczniowie formułują regułę własnymi słowami.

4. Refleksja

„Najczęściej zapominam o przecinku, gdy...”

Ćwiczenie B - dlaczego właśnie tutaj?

Uczeń otrzymuje zdanie/ zdania

Polecenia:

- wstaw przecinki,
- uzasadnij każdy przecinek.

Ćwiczenie C - dialog

Uczeń poprawia dialog z błędami.

Potem zapisuje:

„Najtrudniejsze było...”

Ćwiczenie D - łowca błędów

Nauczyciel wyświetla fragment pracy uczniowskiej.

Uczniowie:

- znajdują błędy,
- klasyfikują je,
- proponują poprawę.

KLASA VIII

Cele:

Uczeń:

- świadomie stosuje interpunkcję w dłuższym tekście,
- dokonuje autokorekty,
- stosuje pełny model ISPRA.

Przebieg ćwiczenia A:

1. Wstęp

Analiza fragmentu rozprawki z błędami.

2. ISPRA (pełne)

- I: wskazanie błędów,
- S: analiza przyczyn,
- P: poprawa,
- R: reguła,
- A: poprawa własnego fragmentu rozprawki.

3. Praca własna

Uczeń poprawia swoją rozprawkę przed oddaniem.

4. Refleksja pisemna

„Co zmieniłem/am w swoim pisaniu?”

Ćwiczenie B

Uczeń otrzymuje fragment wypowiedzi pisemnej i ma ją przygotować do publikacji.

Poprawia:

- przecinki,
- dwukropki,
- myślniki,
- cudzysłowy.

Ćwiczenie C - egzaminator

Uczeń otrzymuje prawdziwą pracę egzaminacyjną (anonimową).

Ma:

- znaleźć błędy,
- policzyć je,
- napisać informację zwrotną.

Ćwiczenie D - portfolio

Na koniec miesiąca uczeń wybiera:

- najlepszą pracę,
- najtrudniejszy błąd,
- największy sukces.

12. PRZYKŁADY KONKRETNÝCH ĆWICZEŃ DO WYKORZYSTANIA NA KAŻDYM ETAPIE PO DODADNIU ANALIZY ISPRA

1. Uzupełnij znaki interpunkcyjne:

Bilbo Baggins był spokojnym domatorem dlatego nie ma się co dziwić jego niechęci do wypraw.

Stary czarodziej Gandalf wiedział że wyprawa jest bardzo niebezpieczna.

Samotna Góra o czym mówi legenda skrywała nie tylko bogactwa należące niegdyś do krasnoludów ale także wielkie niebezpieczeństwa.

Baggins musiał opuścić wygodny dom i stawić czoła niebezpiecznym stworzeniom.

Krasnoludy zabrały na wyprawę tarcze miecze strzały.

2. Popraw błędy interpunkcyjne:

Alina i Balladyna wyruszyły do lasu po maliny, aby sprostać wyzwaniu księcia, i walczyć o lepsze życie.

Goplana miała wyrzuty sumienia bo jej ingerencja w ludzkie losy doprowadziła do wielu nieszczęść.

Balladyna chcąc ukryć swoje mroczne czyny, popełniała kolejne zbrodnie.

Balladyno dlaczego tak szybko zapomniałaś o swojej oddanej matce

W dramacie Słowackiego odnajdujemy motywy zdrady, ambicji miłości zbrodni i kary.

/Zdania w przypadku obu ćwiczeń mogą dotyczyć różnych lektur i przy okazji stanowić okazję do powtórzenia, utrwalenia ich treści/.

3. Popraw usterki w zaproszeniu:

Zaproszenie.

Samorząd Uczniowski, ma zaszczyt zaprosić, Sz P Joannę Kowalską na spektakl pt. „Katarynka” który odbędzie się 21. XI 2026 r. o godz 17:00 w auli Szkoły Podstawowej nr 10 im Jana Nowaka w Gnieźnie. Gwarantujemy niezapomniane wrażenia. Po spektaklu będzie rozmowa z aktorami.

Pozdrawiam,

Przewodniczący SU

4. Napisz ogłoszenie o poszukiwaniu aktorów do spektaklu opartego na motywach wybranej lektury obowiązkowej. Użyj dwóch argumentów, za pomocą których przekonasz odbiorców do udziału w castingu. Pamiętaj o poprawności interpunkcyjnej.

5. Uzupełnij znaki interpunkcyjne w dialogu:

Przemówił głosem miękkim i melodyjnym

Panie profesorze rzekł z czułością ja wszystko wytłumaczę

Przed wszystkim kto ty jesteś Twarz oczywiście znam lecz twoje nazwisko wymknęło mi się z pamięci

Nazywam się Adam Cisowski

Być może... Wszystko być może. Takie się dzisiaj między wami dzieją historie że już zwątpiłem o wszystkim. Więc dobrze ... (...) Co mi masz do powiedzenia

To tylko panie profesorze że ja jestem winien wszystkiemu. Nikt inny tylko ja.

6. Zapisz dialog między wybranymi bohaterami lektury. Pamiętaj o odpowiednich znakach interpunkcyjnych. Po napisaniu sprawdź pracę.

7. Zamień relacjonowanie (mowa zależna) na cytowanie (mowa niezależna):

Staś wykrzyknął do siostrzeńca, że nie rozumie, dlaczego ten jest taki wesoły, skoro zgubił cenną pamiątkę.

Mama poprosiła synka, aby narysował jej laurkę.

Wzruszona staruszka wyznała sąsiadce, że choć jest samotna, codziennie cieszy się na widok wschodzącego słońca.

Zazdrosny Jaś krzyknął do siostry, że to on strzeli więcej goli i wygra mecz.

Miśka z nieukrywaną radością oznajmiła koleżance, że optało się więcej uczyć, ponieważ w nagrodę pojedzie na obóz językowy.

8. Uzupełnij poniższy tekst znakami interpunkcyjnymi, a następnie porównaj swoją wersję zapisu z tą oryginalną.

Jan Brzechwa

Znaki przestankowe

Prowadziły raz rozmowę

Różne znaki przestankowe.

Rzekł dwukropek Mógłbym przysiąc

Że tu jest dwukropków z tysiąc

Bo beze mnie nie ma zdania

A bez znaku zapytania
Też pomysły rzeź cudzysłów
Śmiać się można z tych pomysłów
Bo kto czytał różne wiersze
Wie, że mam w nich miejsce pierwsze
O przepraszam rzeź przecinek
Mógłbym wziąć to za przycinek
Bez przecinka nie ma zdania
A bez znaku zapytania
Nieży komik niezły zbytnik
Zirytował się wykrzyknik
Nie chcę chwalić się przed nikim
Ale jestem wykrzyknikiem
Myślnik leżąc milczał smutnie
A tu średnik wdał się w kłótnię
Jak ze wszystkich zdań wynika
Nie ma wiersza bez średnika,
Bez średnika nie ma zdania
A bez znaku zapytania
Kropka słysząc te hałasy
Sprowadziła dwa nawiasy
Cni panowie zacne panie
Zamykamy całe zdanie
Koniec Kropka Odpoczynek
Znów przycinek
Rzeź przecinek

Oryginalny tekst:

Prowadziły raz rozmowę
Różne znaki przestankowe.
Rzeź dwukropek: „Mógłbym przysiąc,
Że tu jest dwukropków z tysiąc,

Bo beze mnie nie ma zdania...”

”A bez znaku zapytania?...”

„Też pomysły – rzekł cudzystów.

Śmiać się można z tych pomysłów,

Bo kto czytał różne wiersze,

Wie, że mam w nich miejsce pierwsze”.

”O, przepraszam – rzekł przecinek

Mógłbym wziąć to za przycinek,

Bez przecinka nie ma zdania...”

”A bez znaku zapytania?...”

„Nieżył komik, nieżył zbytnik!”

Zirytował się wykrzyknik.

”Nie chcę chwalić się przed nikim,

Ale jestem wykrzyknikiem!”

Myślnik, leżąc, milczał smutnie,

A tu średnik wdał się w kłótnię:

”Jak ze wszystkich zdań wynika,

Nie ma wiersza bez średnika,

Bez średnika nie ma zdania...”

”A bez znaku zapytania?...”

Kropka, słysząc te hałasy,

Sprowadziła dwa nawiasy:

”Cni panowie, zacne panie,

Zamykamy całe zdanie!

Koniec! Kropka! Odpoczynek!”

”Znów przycinek!”

Rzekł przecinek.

9. Wstaw brakujące przecinki i sprawdź, jak zmieniają one znaczenie zdania:

Powiesić nie można uwolnić

Powiesić nie można uwolnić

Stać nie wolno iść!

Stać nie wolno iść!

Elu zadzwoń wieczorem jesteśmy w pracy.

Elu zadzwoń wieczorem jesteśmy w pracy.

Zostawił ją z dzieckiem poszedł w świat.

Zostawił ją z dzieckiem poszedł w świat.

Moja stara piła leży w piwnicy.

Moja stara piła leży w piwnicy.

Nie jestem inteligentny.

Nie jestem inteligentny.

Mam dwa psy które gryzą meble i kota.

Mam dwa psy które gryzą meble i kota.

Stryj Józek i Rafał zgłosili się po odbiór paszportów.

Stryj Józek i Rafał zgłosili się po odbiór paszportów.

Maria wybiegła szybko zamykając drzwi.

Maria wybiegła szybko zamykając drzwi.

13. PRZYKŁADOWE KARTY PRACY – MODEL ISPRA

KLASA VI

ISPRA – wersja podstawowa

1. Identyfikuję

Podkreśl miejsce, gdzie widzisz błąd.

2. Poprawiam

Zapisz poprawnie zdanie:

3. Dlaczego tak?

(Odpowiedz jednym zdaniem)

4. Co zapamiętam?

KLASA VII

ISPRA – analiza błędu

1. Identyfikuję

Co jest błędem?

2. Szukam przyczyny

Dlaczego ten błąd się pojawił?

3. Poprawiam

4. Rozumiem zasadę

Jaką regułę językową stosujemy?

5. Aplikuję

Ułóż nowe zdanie z tą zasadą:

KLASA VIII

ISPRA – samodzielna korekta tekstu

1. Identyfikuję błędy w swoim tekście

Liczba błędów: _____

2. Analizuję przyczyny (zaznacz):

- ☐ pośpiech
- ☐ nieznaną zasadę
- ☐ nieuwaga
- ☐ brak planu tekstu

3. Poprawiam tekst

(wklej / przepisz poprawioną wersję)

4. Wnioski

Co muszę poprawić w swoim pisaniu?

14. OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE W INNOWACJI

W innowacji „Od błędu do świadomego pisania” ocenianie pełni przede wszystkim funkcję wspierającą proces uczenia się, a nie selekcyjną.

Kluczowym elementem jest informacja zwrotna, która zastępuje ocenę rozumianą wyłącznie jako stopień.

14.1. Informacja zwrotna (IZ)

Informacja zwrotna w pracy z interpunkcją obejmuje cztery elementy:

1. **Co uczeń zrobił dobrze**
2. **Co wymaga poprawy**
3. **Jak należy poprawić**
4. **Jak uczeń może się dalej rozwijać**

Przykład informacji zwrotnej:

„Janku, zastosowałeś poprawnie przecinki w zdaniach złożonych. Zwróć uwagę na brak przecinka przed spójnikiem ‘że’. Popraw zdania zgodnie z zasadą ISPRA. W kolejnym tekście sprawdź każde zdanie złożone przed oddaniem pracy.”

14.2. Kryteria sukcesu (NaCoBeZU)

Każda lekcja zawiera jasno określone kryteria sukcesu, np.:

- stosuję przecinek w zdaniach złożonych,
- poprawiam błędy interpunkcyjne,
- potrafię uzasadnić poprawę.

14.3. Samoocena ucznia

Uczeń po wykonaniu zadania odpowiada:

- Co zrobiłem dobrze?
- Gdzie popełniłem błąd?
- Co poprawiłem?
- Czego muszę się jeszcze nauczyć?

14.4. Ocena koleżeńska

Uczeń:

- sprawdza pracę kolegi,
- wskazuje 1 mocną stronę i 1 element do poprawy,
- nie poprawia „za kolegę”, lecz kieruje uwagę.

15. BANK BŁĘDÓW UCZNIA

Jednym z kluczowych elementów innowacji jest indywidualny „Bank błędów interpunkcyjnych”.

15.1. Cel banku błędów

- uświadomienie uczniowi powtarzalności błędów,
- analiza przyczyn,
- budowanie strategii unikania błędów.

15.2. Struktura wpisu**Każdy wpis zawiera:**

- zdanie błędne,
- poprawę,
- nazwę błędu,
- przyczynę,
- sposób zapamiętania.

Przykład:**Błąd:**

Nie wiem że jutro sprawdzian.

Poprawa:

Nie wiem, że jutro sprawdzian.

Przyczyna:

Brak przecinka przed „że”.

Sposób zapamiętania:

„Przed ‘że’ zawsze robię pauzę.” /można dodać elementy graficzne

16. PORTFOLIO INTERPUNKCYJNE UCZNIA

Portfolio to dokument rozwijany przez trzy lata.

16.1. Zawartość:

- bank błędów,
- poprawione prace,
- karty ISPRA,
- refleksje ucznia,
- lista opanowanych zasad,
- cele rozwojowe.

16.2. Funkcja:

Portfolio pokazuje:

- rozwój ucznia,
- zmniejszanie liczby błędów,
- wzrost świadomości językowej.

17. EWALUACJA INNOWACJI

Ewaluacja ma charakter ciągły i końcowy.

17.1. Narzędzia ewaluacji:

- analiza prac uczniowskich,
- porównanie liczby błędów (początek–koniec roku),
- portfolio ucznia,
- ankiety uczniów,
- obserwacja nauczyciela,
- rozmowy indywidualne.

17.2. Kryteria sukcesu:

Innowację uznaje się za skuteczną, jeśli:

- uczniowie rzadziej popełniają błędy interpunkcyjne,
- potrafią je samodzielnie analizować,
- stosują ISPRA,
- wykazują większą świadomość językową,
- poprawiają własne teksty przed oddaniem.

17.3. Przykładowa ankieta dla ucznia

1. Czy potrafię znaleźć swoje błędy?
 - tak / częściowo / nie
2. Czy wiem, dlaczego je popełniam?
 - tak / częściowo / nie
3. Czy poprawiam swoje prace przed oddaniem?
 - zawsze / czasami / nigdy
4. Czy ISPRA pomaga mi w nauce?
 - tak / nie / nie wiem

18. WARUNKI REALIZACJI

- realizacja podczas lekcji języka polskiego,
- brak konieczności dodatkowych godzin,
- systematyczna praca przez 3 lata,
- materiały własne nauczyciela,
- zeszyt/portfolio ucznia.

19. ZAKOŃCZENIE INNOWACJI (FORMALNE)

Innowacja „Od błędu do świadomego pisania” łączy naukę interpunkcji z rozwijaniem kompetencji uczenia się. Jej istotą jest traktowanie błędu jako narzędzia rozwoju, a nie wyłącznie elementu oceny.

Dzięki systematycznej pracy w modelu ISPRA uczeń stopniowo przechodzi od intuicyjnego stosowania znaków interpunkcyjnych do świadomego, refleksyjnego i poprawnego tworzenia tekstów.

20. BIBLIOGRAFIA

- Hattie, J., *Widoczne uczenie się. Badanie metod i procesów uczenia się*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Liljedahl, P., *Budowanie myślących klas. Jak uczyć się na lekcjach matematyki*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Niemierko, B., *Ocenianie szkolne bez tajemnic*, Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.
- Spitzer, M., *Jak uczy się mózg*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Wiliam, D., *Embedded Formative Assessment*.
- Żylińska, M., *Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe UMK.
- *Podstawa programowa kształcenia ogólnego z komentarzem. Język polski. Szkoła podstawowa (klasy IV–VIII)*, Ministerstwo Edukacji Narodowej.
- *Przewodniki metodyczne i materiały dydaktyczne Ministerstwa Edukacji Narodowej dotyczące języka polskiego dla klas IV–VIII*.

Załącznik 1 Konspekt lekcji w klasie VI

Konspekt lekcji języka polskiego w klasie VI

Autor: Iwona Skiba	Przedmiot/ rodzaj zajęć: język polski Czas: 45 minut Klasa: VI/ Uczestnicy - uczniowie w wieku 12 lat
Temat lekcji: Po co nam znaki interpunkcyjne, czyli...	
Pytanie kluczowe: Po czym rozpoznać, gdzie postawić przecinek?	
Wymagania szczegółowe podstawy programowej (cytat): Uczeń: - stosuje w praktyce podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne (II. 3.1) – kl. IV - VI - wykorzystuje wiedzę o składni zdania pojedynczego przy stosowaniu znaków interpunkcyjnych (II. 3.2)	
Cele długoterminowe (kluczowe umiejętności w uczeniu się, rozwój społeczny, rozwój etyczny); Uczeń: 1. Świadomie i poprawnie stosuje interpunkcję w wypowiedziach pisemnych. 2. Rozwija umiejętność analizy językowej poprzez obserwację i wnioskowanie na podstawie przykładów. 3. Staje się świadomym użytkownikiem języka.	
Cele lekcji: Uczeń: 1. Ćwiczy umiejętność stosowania podstawowych zasad interpunkcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem użycia przecinka. 2. Formułuje reguły językowe na podstawie analizy przykładów. 3. Rozwija umiejętność współpracy w grupie oraz komunikowania.	
Cele uczenia się w języku ucznia: 1. Dowiem się, kiedy stawiamy przecinek i odkryję podstawowe zasady jego stosowania.	Kryteria sukcesu dla ucznia: 1. Wymienię sytuacje, kiedy stawiamy przecinek. 2. Sformułuję zasady interpunkcyjne na podstawie przytoczonych przykładów. 3. Ułożę zdania sprawdzające znajomość

		omówionych zasad.
Dotychczasowa wiedza i umiejętności uczniów: Uczniowie mają ogólną świadomość, że przecinek jest znakiem interpunkcyjnym stosowanym w zdaniu; potrafią intuicyjnie stosować przecinek w prostych sytuacjach (np. w wyliczeniach); spotkali się z przecinkiem w tekstach czytanych i własnych wypowiedziach pisemnych; kojarzą przecinek jako znak „oddzielający fragmenty zdania” lub „robiący przerwę w czytaniu”; Uczniowie nie znają jeszcze terminologii składniowej (zdanie złożone podrzędne, współrzędne).		
Projekt lekcji:		
Działania (zadania edukacyjne, polecenia do zadań, czynności uczniów)	Koncepcje (oczekiwane reakcje uczniów, błędne koncepcje, które mogą mieć uczniowie, przewidywane trudności, wsparcie merytoryczne ze strony nauczyciela)	Ocenianie Kryteria dobrze wykonanego zadania edukacyjnego
1. <u>Krótką rozmową wprowadzającą:</u> Rozmowa o temacie lekcji – jakie sformułowanie pojawiło się w nim? Z czym się kojarzy? Czym będziemy się zajmować na lekcji? / można tu wykorzystać rozmowę w parze/. Podanie celu i kryteriów sukcesu /wspólne sformułowanie z uczniami/ Postawienie pytania kluczowego. PRACA METODĄ MYŚLĄCEJ KLASY 2. <u>Zadania dla uczniów:</u> Wypiszcie wszystkie sytuacje, w których – Waszym zdaniem – stosujemy znaki interpunkcyjne lub	Nauczyciel monitoruje pracę i w razie problemów udziela dodatkowych wskazówek. Spodziewane trudności:	Uczniowie rozmawiają ze sobą, udzielają odpowiedzi na pytania – wskazują, że w sformułowanym temacie pojawiły się znaki interpunkcyjne. Wymieniają znane im znaki interpunkcyjne. Uczniowie rozmawiają na temat sytuacji, kiedy wykorzystujemy znaki interpunkcyjne, a następnie zapisują swoje

przecinek. - Przyjrzyjcie się zdaniom. Jaką nową zasadę dotyczącą przecinka można z nich wyprowadzić? Dopiszcie ją do swojej listy. /załącznik 1/ - Ułóżcie dwa, trzy krótkie zdania, w których trzeba poprawnie wstawić przecinki. Nie zaznaczajcie ich. Wymieńcie się zadaniami z inną grupą.	Uczniowie zapisują pojedyncze przykłady zamiast zasad. Nie pamiętają nazw spójników. Pytania naprowadzające nauczyciela: „Czy widzicie jakąś wspólną cechę tych zdań?” „Czy można tę zasadę zapisać ogólniej?” Nauczyciel monitoruje pracę, zachęca do uzasadniania odpowiedzi. Przewidywane trudności: - Mylenie wyliczenia z powtórzonym spójnikiem. - Trudność z ustaleniem zasady w przypadku zdania podrzędnego. Pytania nauczyciela: „Co oddziela przecinek?” „Czy to słowo pojawia się raz czy kilka razy?” „Co stanie się ze zdaniem po usunięciu tego fragmentu?” Nauczyciel nadzoruje wymianę. Zachęca do uzasadniania odpowiedzi. Przewidywane trudności: Uczniowie układają zbyt łatwe lub zbyt trudne	propozycje na tablicach. Uczniowie analizują zdania, formułują własnymi słowami zasady, uzupełniają listę. Uczniowie układają zdania, rozwiązują zadania przygotowane przez inne grupy oraz wyjaśniają swoje decyzje.
---	---	--

	zdania. Wsparcie: nauczyciel prosi o wykorzystanie dwóch z poznanych zasad.	
Przebieg lekcji – aktywności uczniów prowadzące do osiągnięcia celów lekcji: 1. Czynności organizacyjne. 2. Podanie tematu lekcji. 3. Ustalenie celu i kryteriów sukcesu do lekcji. 4. Rozmowa w parze na temat poznanych znaków interpunkcyjnych. Losowanie patyczkami. 5. Praca metodą Myślącej Klasy /opcjonalnie można tu wykorzystać pracę grupową przy stolikach/: - Co już wiemy? Zebranie pomysłów, kiedy stosujemy znaki interpunkcyjne. - Odkrywamy nowe zasady. Dopisywanie do listy. - Zadanie tworzone przez uczniów. 6. Sprawdzenie wykonania zadań – przejście między tablicami, krótkie omówienie. 7. Odpowiedź na pytanie kluczowe. 8. Podsumowanie. 9. Czas na samodzielną notatkę z lekcji. / * Jeśli będzie mało czasu, notatka zostanie wykonana na kolejnej lekcji (wówczas zostawiamy zapisane tablice)/.		
Sposób podsumowania lekcji z uwzględnieniem celów: Uczniowie kończą wybrane zdanie: „ Dzisiaj odkryłem, że...” „Najbardziej zaskoczyło mnie... „ „Nadal chcę dowiedzieć się...”		

Załącznik 1 (do konspektu)

Przyjrzyjcie się poniższym zdaniom i zastanówcie się, jakie zasady interpunkcyjne z nich wynikają.

- Na stole leżały książki, zeszyty, długopisy.
- Basiu, miło Cię widzieć!
- Paweł był chory, więc poszedł do lekarza.
- Ponieważ świeci słońce, nie wziąłem parasola.
- Kiedy wszystko zrobimy, pójdziemy na lody.
- Ola pojedzie nad morze albo wybierze jezioro.
- Wszyscy wiedzieli, że jest znanym reżyserem.
- Kupię książkę albo gazetę, albo długopis.
- Szymborska, znana polska poetka, otrzymała Nagrodę Nobla.
- To był dzień, który na długo zapamiętamy.
- Wykonali różne zadania, np.: odnaleźli błędy językowe oraz wyjaśnili frazeologizmy.